

KSK-notat nr.: 23/2013 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Norsk Grønnkraft AS/Trøimsåne kraftverk		
Fylke/kommune:	Buskerud/Hemsedal		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:	
Saksbehandler:	Frank Jørgensen	Sign.:	
Dato:	29 APR 2013		
Vår ref.:	NVE 200805994 - 25		
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken		

Søknad om tillatelse til bygging av Trøimsåne kraftverk i Hemsedal kommune, Buskerud fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	4
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	13
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	16
NVEs vurdering	19
NVEs konklusjon	23

Sammendrag

Søknaden gjelder tillatelse etter vannressursloven § 8 til bygging av Trøimsåne kraftverk i Trøimsåne og behandles i henhold til reglene i kap. 3 i samme lov. Det er søkt om tillatelse etter energiloven for etablering av nødvendige høyspentanlegg.

Prosjektområdet ligger nær Hemsedal sentrum i Hemsedal kommune i Buskerud fylke. Nedbørfeltet er 22,1 km² og renner ut i Hemsil midt i sentrum. Det omsøkte prosjekt vil utnytte fallet mellom kote 970 og kote 650, dvs. en fallhøyde på 320 meter. Ved planlagt inntak i Trøimsåne er middelvannføringen på 0,7 m³/s. En ev. utbygging vil fraføre vann på en 2,5 km lang elvestrekning. Rørgaten er planlagt på østsiden av elva og vil hovedsakelig bestå av tildekte rør i grøft der det vil være nødvendig med en del sprengning. Planlagt installert effekt vil bli på ca. 3,8 MW og med en maksimal slukeevne på 1,4 m³/s, noe som tilsvarer 200 % av middelvannføringen ved inntaket. Midlere årsproduksjon ble beregnet til 11,8 GWh, fordelt med 2,4 GWh vinterproduksjon og 9,4 GWh sommerproduksjon. Etter høringsrunden ble midlere årsproduksjon justert ned til 8,9 GWh grunnet nye hydrologiske beregninger. Det er foreslått slipp av minstevannføring i sommersesongen på 155 l/s og 33 l/s i vintersesongen. Utbyggingskostnaden er beregnet til 37,7 mill. kr.

De største konsekvensene av ei ev. utbygging er knyttet til friluftsliv, landskap, biologisk mangfold, og reduksjon av INON i et område med meget begrenset INON areal igjen.

Bortsett fra fylkeskommunen som påpeker at det er registret kulturminner i området og at Trøimsåne per i dag er definert som en vannforekomst med svært god økologisk tilstand er alle som har uttalt seg om tiltaket i mot utbyggingen.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 8,9 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene har NVE klarert om lag 1,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. NVE mener at så lenge disse interessene ikke er av svært stor verdi eller dersom de kan avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår, så kan det gis konsesjon til tiltaket. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

Trøimsåne ligger på motsatt side av skianleggene i Hemsedal. Sørsiden av dalen er preget av tekniske inngrep som følge av alpinanlegget og hytteutbygginger med veier og annen infrastruktur. På nordsiden av dalen framstår området i dag som urørt, og NVE har i sin vurdering lagt vekt på at tiltaket vil redusere inngrepsfrie områder med villmarkspreg. Områdets urørte preg og eksponering nær oppmerkede turstier er med på å forsterke allmenne interesser som landskap og friluftsliv. Trøimsåne utgjør et markant landskapselement med sin særegne bekkeløft ved de merkede turstiene langs vassdraget. Området er av høringsinstansene beskrevet som urørt og viktig for friluftslivet. NVE mener en utbygging som omsøkt i stor grad berører disse verdiene på grunn av redusert vannføring i Trøimsåne og flere tekniske inngrep som vil medføre til dels store og skjemmende sår i landskapet.

NVE finner etter en helhetsvurdering at fordelene ved tiltaket ikke overstiger skadene og ulempene for allmenne interesser som blir berørt. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt og konsesjon for etablering av Trøimsåne kraftverk kan dermed ikke gis.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Norsk GrønnkraftAS, datert 02.11.2011:

"Norsk Grønnkraft AS ønsker å utnytte vannfallet i Trøimsåne i Hemsedal kommune i Buskerud fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

I Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:

- å bygge Trøimsåne kraftstasjon på kote 15

II Etter energiloven om tillatelse til:

- bygging og drift av Trøimsåne kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.

Nødvendig opplysninger om tiltaket fremgår av vedlagte utredning."

Trøimsåne kraftverk, hoveddata		
TILSIG		Hovedalternativ
Nedbørfelt	km ²	22,1
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	22,3
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	32
Middelvannføring	m ³ /s	0,7
Alminnelig lavvannføring	m ³ /s	44
5-persentil sommer (1/5-30/9)	m ³ /s	155
5-persentil vinter (1/10-30/4)	m ³ /s	33
KRAFTVERK		
Inntak	moh.	970
Avløp	moh.	650
Lengde på berørt elvestrekning	km	2,5
Brutto fallhøyde	m	320
Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,53
Slukeevne, maks	m ³ /s	1,4
Slukeevne, min	m ³ /s	0,07
Tilløpsrør, diameter	mm	800
Tunnel, tverrsnitt	m ²	
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m	
Installert effekt, maks	MW	3,8
Brukstid	timer	3105
PRODUKSJON		
Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	1,8
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	7,1
Produksjon, årlig middel	GWh	8,9*
ØKONOMI		
Utbyggingskostnad	mill.kr	37,7
Utbyggingspris	kr/kWh	4,5

*Nye hydrologiske beregninger viste en mindre produksjon enn det som ble sendt på høring. I søknad på høring ble produksjonen oppgitt til 11,8 GWh/år. Fordeling mellom sommer- og vinterproduksjon er gjort av NVE ut fra samme forholdstall som i søknaden.

Trøimsåne kraftverk, elektriske anlegg		
GENERATOR		
Ytelse	MVA	4,3
Spenning	kV	6,6
TRANSFORMATOR		
Ytelse	MVA	4,3
Omsetning	kV/kV	6,6/22
NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)		
Lengde	km	0,3
Nominell spenning	kV	22
Luftlinje el. jordkabel		Jordkabel

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 31.05.12 sammen med representanter for søkeren, kommunen, interesseorganisasjoner, brukere av området og grunneiere. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

NVE har mottatt følgende merknader til søknaden:

Hemsedal kommune sendte inn en foreløpig uttalelse til NVE den 23.02.2012 der de i utgangspunktet var positive til utbyggingen dersom det ble satt visse vilkår i en konsesjon. Etter NVEs befaring den 31.05.2012 kom det fram nye opplysninger som kommunen mente var av avgjørende betydning for saken. På grunnlag av de nye opplysningene og befaring i utbyggingsområdet gjorde Hemsedal kommune følgende vedtak i kommunestyret 26.06.2012:

"Hemsedal kommunestyre fremmar motsegn til søknad om utbygging av Trøysåne kraftverk ut i frå følgjande fakta i saka:

- 1. Den positive samfunnsmessige verdi vert vurdert å vere lågare enn opprinneleg søknad sidan det årlege produksjonsvolumet er redusert frå 11,8 GWh til 8,9 GWh (24,5%).*
- 2. Basert på orientering frå utbyggjar, og felles synfaringa av trase vil tiltaket enkelte stader innebere større terrenginngrep enn venta.*
- 3. Tiltaket vil få negative konsekvensar for friluftsliv i fri natur, verdifullt og sentrumsnært tur- og rekreasjonsområde, elvejuvet, to rødlisteartar og INON-område.*
- 4. Tiltaket er i strid med kommuneplanen sin samfunnsdel 2009-2021. I kapitlet om utbyggingsstrategi er det nedfelt at større samanhengande natur- og landbruksområde slik som nordsida av dalen Høgeloft-Skogshorn, skal skjermast.*

[...]

Vurdering:

I kommuneplanen er det lagt ei omsynssone/sikringssone for nedslagsfelt for drikkevatt i området kor utbygginga er tenkt. Føreseigna for denne sona er som følgjar:

Drikkevassforsyning (§11-8 a)

Innanfor nedbørsfeltet for drikkevasskjelda ved Tuv, Krikken, Trøimsåne og Torset vassverk, vert det ikkje tillate med bygging, deling av eigedom, ny aktivitet eller fysiske inngrep som kan medføre fare for forureining av vasskjelda.

Det må derfor vurderast om den omsøkte utbygginga medfører forureining av vasskjelda.

Søklar opplyser at vassverk forsynar ca. 50 personar. Vassuttaket frå elva skjer i høgde med grustaket. Søklar meiner at minstevassføringa vil ivareta vassforsyninga. Dei har ikke utgreia om tiltaket vil forureine vasskjelda. Det bør settast vilkår slik at ein unngår forureining av vasskjelda både i anleggsfasen og i driftsfasen.

I kommuneplanens samfunnsdel 2009-2021 er det nedfelt under kapittelet utbyggingsstrategi at større samanhengande natur- og landbruksområde slik som nordsida av dalen Høgeloft-Skogshorn skal skjermast. Trøimsåne ligg på nordsida av dalen mellom Høgeloft og Skogshorn. Ein utbygging av omsøkte tiltak vil vere i strid med kommunens vedtatte samfunnsdel.

Landskap

Trøimsåne renn gjennom eit landskap som består av blåbærbjørkeskog, engbjørkeskog og blåbærgranskog (i tiltaksområdet). Elva går på mye av strekningen i ei trang kløft med bratte bergvegger på både sider. Trøimsåne ligg nede i eit dalsøkk med Kyrkjebønosi på vestsida og Skurvefjell på austsida. Ved Kyrkjebøensgardane er det grusuttak på vestsida av elva. Uttaket framstår frå fleire stader som eit stort sår i landskapet. Like nord for grustaket ligg Kyrkjebøstolane, desse er ikkje lenger i drift. Vollane rundt stolane er registrert som naturbeitemark, verdi B (viktig). Skogen rundt Trøimsåne har vært nytta i tidlegare tidar til slått, beite og vedhogst. Framleis går det dyr på beite her (sau og kjøttfe).

Friluftsliv

Fra grustaket går det merke stig langs vestsida av elva til Steget og til Kyrkjebønosi. Sistnemnte er ein del av det meget populære Topp 20 programmet i Hemsedal. Her inngår 20 fjelltoppar av ulik vanskelegheitsgrad og kor ein får merke når alle er nådd. På austsida av elva til Halleino går det merke stig og det same gjer det over fjellet og ned til Fekjastolane. Det går og umerke stigar langs med elva på både sider inn til Trøimsbotn og mot Vestrebøttjedne. Vinterstid er det populært å køyre på ski frå Skurvefjell og ned mot Trøimsåne og vidare ned til Trøim.

Vilt

Det er ikkje registrert spesielt viktige leveområde for vilt eller trekkruiter i området. Arter som hare, lirype, rev, elg og hjort opptretr nok i området. Tiltaket kjem ikkje i konflikt med villrein. Gjennom bio.mangfald rapporten som er utarbeida for området (vedlagt søknaden) er det registrert 2 par hekkande fossefall samt 1-2 par hekkande vintererle. Området antakast også å være hekkeområde for sporvefuglar.

Fisk

Nedre del av Trøimsåne (utanfor tiltaksområdet) er ødelagt som gyteområde for ørret på grunn av flaumsikring. Høgare opp i elva kan det vere bekkørret.

Vurderingar i høve til naturmangfaldlova

§ 7

§ 8-12 kjem til anvending i denne saka

§ 8 kunnskapsgrunnlaget, seier at offentleg avgjerd som rammar naturmangfaldet skal så langt det er rimeleg bygge på vitenskapeleg kunnskap om artar, naturtypar og økosystemet. Tiltaket vil ikkje få konsekvensar for trua/nær trua naturtypar, utvalgte naturtypar, prioriterte artar, verneområde, verna vassdrag, utvalgte kulturlandskap og MiS-område. Det er foretatt registreringar og gjort vurderingar i høve til tiltakets påverknad på naturverdiar, fisk, vilt, inngrepsfrie naturområde og biologisk mangfald. Det er Ecofact AS som har utført arbeidet.

Tiltaket vil påverke to nær trua arter på Norsk Rødliste 2010: gransildre og kort gubbeskjegg. Rapporten konkluderar med at verknadsomfanget for biologisk mangfald er middels negativt. Området blir vurdert til å ha middels verdi og konsekvensen vurderast i rapporten til å vere middels negativ.

I følge INON-kart til Direktoratet for naturforvaltning er det INON-område som ligg 1-3 km frå tyngre inngrep som blir berørt av ein eventuell utbygging til kraftverk. INON-område er område som ligg ein kilometer eller meir i luftlinje frå tyngre, tekniske inngrep, som til dømes større kraftilinjer, veger og vassdragsreguleringer. Jo lengre inn man kjem mot Trøimsbotn jo lengre kjem man unna tyngre, tekniske inngrep. Det foreligg og ein utgreiing/rapport for Trøimsåne som er gjort i samband med arbeidet med systematiske undersøkingar av bekkekløftar, eit prosjekt i regi av Direktoratet for naturforvaltning.

§ 9 føre-var prinsippet, seier at ein skal være føre var ved avgjerd kor verknadene på naturmiljøet ikkje er kjent/utgreidd. Verknadene på naturmiljøet er kjent/utgreidd, men det vil alltid knytte seg ein viss usikkerheit til verknadene. I dette tilfellet bør prinsippet tilleggast mindre vekt da verknadene er relativt godt kjende.

§ 10 økosystemtilnærming og samla belastning, seier at ein påverknad på eit økosystem skal vurderast ut frå den samla belastninga som økosystemet er eller vil bli utsett for. I dag er det ingen inngrep i vassstrengen og influensområdet anna enn stigar, beite av husdyr og at elva er vasskjelda for 50 personar. Beite har foregått i "all tid" og har vært med på å utvikle den beitepåverka skogen. Beiting påverkar økosystemet, men i dette området er det ikkje ein negativ påverknad. Stigane har ikkje ein slik karakter eller påført slik slitasje at det får påverknad på økosystemet. Rapporten frå Ecofact konkluderar med at to rødlista artar mest sannsynleg vil bli påverka negativt, konkurransetilhøva i bekkekløftar/fossesprøytsonar blir annleis slik at artsamansetninga blir påverka. Kommunen kjenner ikkje til andre planar i området. Bekkekløfter og fossesprøytsoner er dårleg undersøkt i kommunen og situasjonen for det naturmangfaldet som blir berørt på kommunenivå er derfor usikkert. Den samla belastninga på økosystemet som følgje av bygging av vegtrase vil nok bli stor i anleggsfasen men avta i årene etter. Vegtraseen berører ikkje spesielle naturtypar eller rødlista arter.

§ 11 kostnadene ved miljøforringing skal bærast av tiltakshavar og seier at tiltakshavar skal dekke kostnadene ved å hindre eller avgrense skade på naturmangfaldet som tiltaket volder, dersom dette ikkje er urimeleg, ut frå tiltakets og skaden sin karakter. Endringar i fuktregimet, kan i følge rapporten frå Ecofact, føre til endra konkurransetilhøve blant artane, som kan føre til at nokon artar dør ut. Dersom det blir gjeve løyve til tiltaket må det oppretthaldast den minstevassføringa som gjer at det ikkje blir endringar i fuktregimet. Det må ikkje nyttast framand frø til tilsåing. Matjord frå grøftane og førebels anleggsområde takast bort og lagrast

atskilt i anleggstida, slik at den kan leggest tilbake som øverste sjikt igjen etter ferdigstilling. For at området skal gro raskere igjen bør det leggest ferskt kuttet gras og anna vegetasjon frå tilgrensande område på grøfta/anleggsområdet. For å redusere påverknaden på fossefall må det etablerast trygge reirplassar og overnattingsstader.

§ 12 miljøforsvarlege teknikkar og driftsmetodar, seier at ein skal nytte teknikkar og driftsmetodar som gjev minst påverknad på naturmangfaldet ut i frå ei samla vurdering av bruken av naturmangfaldet og økonomiske tilhøve. Den minstevassføringa som skal til for å sikre artsmangfaldet må oppretthaldast. Det må nyttast teknikkar som gjer minst mogleg skade på landskapet og vegetasjonen ved opparbeiding av vegtrase og rørlegging.

Folkehelse og barn og unge sine interesser

Influensområdet til tiltaket er nærområdet for bustadfeltet på Skogajordet og for Kyrkjebømsgardane og Kveen. Folkehelse og nærområdet for barn og unge er satt i fokus dei siste åra. Den merka stigen på austsida av elva vil bli ødelagt av vegtraseen. Tiltaket kan forringe opplevinga ved å ferdast i området.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er tenkt plassert på austsida av Trøimsåne ved Haug camping. Det er satt i gang planarbeid på Haug og området skal omregulerast til bustader. Kraftstasjonen vil også ligge i nærleiken av Øvre Trøim gard. Kommunen er bekymra for at eksisterande og nye bustader kan bli utsatt for støy frå kraftstasjonen. Kommunen ynskjer at alternativ plassering av kraftstasjon blir vurdert. Til dømes at denne kan plasserast høgare opp langs elva.

Avvegning

Fordelen ved tiltaket er at det produserast rein kraft og at energikjelden er fornybar. I høve til global oppvarming er det positivt og nytte vannkraft i staden for til dømes olje. Avvegninga her går på samfunnets trong for kraft og konsekvensar for miljø, naturverdiar og friluftsliv. I Hemsedal er Storevatn/Tisleia, Vavatn/Grøndøla/Fagerset/Brekkefoss, Bjøberg, Øljustjøen, Bjørnebergstølen og Hemsil 1 som påverkar mange vasspeil regulert til kraftutnytting. Det er få større elver som ikkje er regulert i kommunen i dag, Trøimsåne er ein av desse. Tiltaket ligg i nærområde til bustadfeltet på Trøim, det vil påverke landskapet negativt, det berører inngrepsfri område (INON-område), det får konsekvensar for rødlisteartar og artsamansetninga i bekkeløftar, det får negative konsekvensar for hekkande fossefall i området, det får negative konsekvensar for etablerte stigar/friluftsliv og tiltaket er i strid med kommuneplanens samfunnsdel. På bakgrunn av dette er det uheldig at det blir gjeve løyve til tiltaket utan at det forelegg ein samla plan for småkraftverk i kommunen.

Dersom det blir gjeve løyve til tiltaket bør det settast vilkår når det gjeld vegtraseen, plassering av kraftstasjon og bruk av motorkøyretøy ved tilsyn av inntaket. Vegtraseen må bli tilsådd slik at bakken får grasdekke. Det er viktig at dette er stadeigne frø/gras. Vegbredden må vurderast, den bør ikkje vere bredere enn at naudsynt tilsyn kan bli gjennomført. Traktor og større køyretøy sett meir spor i terrenget enn til dømes ATV. Det bør vurderast å sette vilkår til kva for køyretøy som er tillatt å nytte til naudsynt tilsyn. All anna motorisert ferdsel i traseen bør ikkje tillatast. I høve til faren for støy frå kraftstasjonen for omkringliggande eksisterande og framtidige bustader bør plassering av denne vurderast nøye. Avbøtande tiltak må og vurderast til dømes omlegging av stigtraseen som blir ødelagt og større minstevassføring for å sikre eksistensen til rødlisteartar.

Konklusjon:

I Hemsedal er Storevatn/Tisleia, Vavatn/Grøndøla/Fagerset/Brekkefoss, Bjøberg, Øljusjøen, Bjørnebergstølen og Hemsil 1 som påverkar mange vasspeil regulert til kraftutnytting. Det er få større elver som ikkje er regulert i kommunen i dag, Trøimsåne er ein av desse. Tiltaket ligg i nærområde til bustadfeltet på Trøim, det vil påverke landskapet negativt, det berører inngrepsfri område (INON-område), det får konsekvensar for rødlistearter og artsamansetninga i bekkekløftar, det får negative konsekvensar for hekkande fossefall i området, det får negative konsekvensar for etablerte stigar/friluftsliv og tiltaket er i strid med kommuneplanens samfunnsdel. På bakgrunn av dette er det uheldig at det blir gjeve løyve til tiltaket utan at det forelegg ein samla plan for småkraftverk i kommunen.”

[...]

Fylkesmannen i Buskerud uttaler følgende i brev av 28.03.2012:

”Norsk Grønnkraft søker om å bygge kraftverk i Trøysåne i Hemsedal. Fylkesmannen kan ikke anbefale at det gis konsesjon til bygging av kraftverket. Fylkesmannen begrunner dette med at inngrepet vil få betydelig negativ effekt med hensyn på tap av inngrepsfrie områder, for sårbare arter, viktige bekkekløfter og uberørt landskap. Inngrepet vil også endre tilstanden i øvre deler av elva fra meget god til moderat miljøtilstand som følge av redusert vannføring.

[...]

Ved søknaden ligger det naturfaglig utredning. Fylkesmannen har sammen med NVE og utbygger vært på to befaringer i området. Gjennom dette anses derfor forutsetningene å være til stede i forhold til at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal bygge på tilstrekkelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger (ref § 8 og § 9 i Lov om forvaltning av naturens mangfold.)

Fylkesmannen var som tidligere nevnt, skeptisk til alternativ II med inntak på kote på 1020. Konsesjonssøknaden inneholder ikke noe alternativ med tunnel. I tillegg viser den naturfaglige utredningen at inngrepet vil få stor negativ effekt i forhold til tap av inngrepsfrie områder (INON), og middels negativ effekt i forhold til biologisk mangfold. Det er bl.a. påvist tre nasjonale rødlistearter i influensområdet. Det er også viktige, naturtypiske bekkekløfter med fossesprøytoner som vil bli negativt berørt gjennom betydelig redusert vannføring.

Miljøtilstanden i øvre del av Trøysåne er i tillegg karakterisert som meget god (ref. Vann-Nett). Etablering av kraftverk vil endre miljøtilstanden i øvre del av elva i betydelig grad til moderat. Øvre del av Trøysåne anses også å ha et landskapsmessig, uberørt preg, med til dels storslått natur i forhold til et rekreasjonsmessig aspekt.

Konklusjon

Fylkesmannen mener at det omsøkte kraftverk ikke er akseptabelt ut fra en helhetlig naturfaglig vurdering med vekt på tap av trua sårbare arter og naturtyper, samt tap av generelt biologisk mangfold. Inngrepet medfører også til vesentlig tap av inngrepsfrie områder. Også ut fra et landskapsmessig aspekt med variert bekkenatur i øvre deler, anses inngrepet å få vesentlig negativ effekt ved redusert vannføring, demning, anleggsveg og rørgate. Basert på inngrepets karakter med betydelig bortfall av vann store deler av året, vil

også øvre del av Trøysåne få endret miljøtilstand fra meget god til moderat i forhold til Vannforskriften.

Fylkesmannen kan derfor ut fra allmenne hensyn med hensyn på viktige, naturfaglige verdier, ikke anbefale at det gis konsesjon for Trøysåne kraftverk”

Buskerud fylkeskommune uttaler følgende i brev av 28.02.2012:

”Automatisk freda kulturminne

Me har opplysningar i arkiva våre om automatisk freda kulturminne ved planlagt røyrgate. Det dreier seg om ei kolgrop (Id 22490). Ut frå tilsendte kart er det vanskeleg å sjå om det er direkte konflikt, men det er skildra at kolgropa skal liggje om lag 40 meter frå traseen, og soleis går klar. Dersom kolgropa er i konflikt må det søkast om dispensasjon for denne før tiltak kan starte, jamfør kulturminnelova §8,1.

Registreringane av automatisk freda kulturminne som er gjennomført i samband med utarbeiding av økonomisk kartverk, er ofte mangelfulle. Me må derfor gjennomføra registreringar før me kan uttala oss til planen. Dersom det er slik at det vert gjort funn av automatisk freda kulturminne som ligg i konflikt med planlagt tiltak, må ein vurdere om ein må søke dispensasjon for desse, jamfør kml §8, 1. Dette kan me berre gi ei tilbakemelding på når det er utforma ein registreringsrapport. Fylkeskommunen kan ikkje gi sin endelege uttale i høve til kulturminner før registrering er gjennomført.

Me syner til Kulturminnelova sin §§ 8 og 9 om undersøkingsplikta ved planlegging av offentlege og større private tiltak. Det er ein fordel at registrering av automatisk freda kulturminne går føre seg så tidleg som mogleg for å unngå konflikter seinare i prosessen. Slike registreringar må gå føre seg på bar og frostfri mark. Utgifter til slik gransking må dekkast av tiltakshavar jfr. lovens § 10.

[...]

Vannforvaltning

Trøysåne ligger i vannområde Hallingdal i vannregion Vest-Viken. Arbeidet med å utarbeide forvaltningsplan i henhold til forskrift om rammer for vannforvaltningen er påbegynt og følger fremdriftsplanen i fastsatt planprogram. Forvaltningsplanen godkjennes i 2015 ved kongelig resolusjon.

Pr. februar 2012 er den økologiske tilstanden i Trøysåne definert til svært god og den kjemiske tilstanden er udefinert. Registrerte påvirkninger har liten effekt og Trøysåne er karakterisert til ingen risiko med hensyn på å nå vannforskriftens miljømål i 2021. Vannforekomsten er ikke utpekt som kandidat til sterkt modifisert vannforekomst pr. dato.

Buskerud fylkeskommune ber NVE om å vurdere tiltaket etter vannforskriftens § 12 (om ny aktivitet og nye inngrep) og særskilt om vilkårene etter § 12 annet ledd oppfylles.”

Naturvernforbundet i Buskerud uttaler følgende i brev av 28.02.2012:

[...]

"Vurdering:

Området ligg på nordsida av Hemsedal. Det er i eit område som politikarane har skjerma for inngrep. Tiltaket er i strid med vedteken kommuneplan. Området ligg i nærleiken til Skogajordet bustadområde, og Trøim sentrum.

Turstigen på austsida av elva vil bli øydelagd av røytrase og anleggsveg. Dette er ein stig som i dag blir mykje brukt av både lokale innbyggjarar, og turistar. Inngrepet vil forringe naturopplevinga for desse betydeleg.

Tiltaket vil påverke to raudlisteartar: gransildre og kort gubbeskjegg. Ei endring av vassføringa vil sannsynlegvis påverke konkurranseforholda og påverke raudlisteartane negativt. (Kilde: Ecofact AS)

Det hekkar både fossefall og vintererle i området. Mindre vassføring i elva vil gjera området mindre eigna som hekkplass for desse.

Ifølgje INON-kart til Direktoratet for naturforvaltning er det INON-område som ligg 1-3 km frå tyngre inngrep som blir berørt av ei eventuell byggjing av kraftverket.

Konklusjon:

Trøimsåne er ein av få større elvar i Hemsedal som ikkje er regulert i kommunen i dag.

Inngrepet ligg i nærområdet til bustadfeltet på Trøim, og Trøim sentrum. Det vil påverke landskapet negativt, og det berører inngrepsfritt område (INON-område). Tiltaket vil få konsekvensar for raudlisteartar og artssamansetjinga i bekkeløfter. Det får negative konsekvensar for fossefall og vintererle i området.

Området er eit mykje brukt friluftsområde for nærområde og turistar. Inngrepet påverkar stigar og landskapet, noko som gjer at friluftslivet blir skadelidande.

Dersom tiltaket blir gjennomført er det i strid med samfunnsdelen i kommuneplanen for Hemsedal.

Naturvernforbundet i Buskerud vil på det sterkaste fråråde at Grønnkraft AS får konsesjon på byggjing av kraftverk i Trøimsåne."

Hemsedal Turisttrafikklag uttaler følgende i brev av 23.05.2012:

"Fri natur er en tidløs kvalitet, en ressurs for all framtid. Hemsedals særmerke er det storslåtte og urørte alpine fjell-landskapet som reiser seg fra dalen og bosettingen gjennom hele bygda. Like mye som det er åpnet opp for kommersiell reiselivsutvikling på sørsiden av dalføret, er det slått ring om den frie naturen på nordsiden. Dette er nedfelt med tverrpolitisk enighet i kommuneplanen. Hemsedal vil verne om fri og urørt natur på nordsiden av dalen, fra Skogshorn til Høgeloft. Hemsedal Turisttrafikklag stiller seg bak kommuneplanen.

Siden Heimsilutbyggingen på 1950 tallet har en tørrlagt elvestrekning mot Gol vært et lite vennlig møte med Hemsedalsnaturen. I dag har ikke Hemsedal mange større urørte vassdrag.

Midt på 1980 tallet var Httl initiativtaker til folkeaksjonen mot utbygging av Mørkedøla. Den gangen det mest økonomisk attraktive gjenstående kraftutbyggingsprosjekt i Buskerud.

Argumentasjonen gikk m.a. på elva som livsnerve i dalen, Rjukandefossen som symbol og turistattraksjon, og fiske som ressurs med enda større potensiale som turistprodukt. Mørkedøla aksjonen fikk full oppslutning i bygda, og ingen har tvilt på at aksjonen var viktig og riktig for Hemsedal.

Hemsedal må stille lignende spørsmål i dag. Hva betyr fri natur for bygda, for reiselivsproduktet, og for framtida. Bygdesenteret er i rask vekst og tar mer og mer form som en liten norsk bygdeby. Her skal en voksende befolkning bo og trives, de aller fleste med sysselsetting i turismen. Trøimsåne og landskapet rundt er nærmiljø med fri natur, juv, foss, is, fauna, flora. Dette er kvaliteter opp mot nye trender i friluftslivet, som også kan bety nye turistprodukt og arbeidsplasser.

I Hemsedal er 85 % av sysselsetting knyttet til reiselivet. Naturen er ressursgrunnlaget. I det lyset, og spesielt for en kommune som Hemsedal, er det svært betenkelig at småkraftsaker behandles etter Energiloven og knapt nok gir anledning til åpen diskusjon og lokalpolitisk behandling.

Sammen med Hemsedal kommune stiller Httl seg også bak bærekraftprinsippene i Regional delplan for reiselivet i Buskerud 2010 – 2016, vedtatt i Fylkestinget. En plan som har sterkt fokus på bevaring av natur, kultur og miljø, der det i den såkalte Buskeruderklæringen m.a. står:

Kulturell rikdom:

Å respektere, videreutvikle og fremheve lokalsamfunnets historiske kulturarv, autentiske kultur, tradisjoner og særpreg.

Landskapets fysiske og visuelle integritet:

Å bevare og videreutvikle landskapskvaliteter, både for by og bygd, slik at landskapets fysiske og visuelle integritet ikke degraderes.

Biologisk mangfold:

Å støtte bevaringen av naturområder, dyreliv og habitater, og minimere ødeleggelser av disse.

Lokal livskvalitet og sosiale verdier:

Å bevare og styrke livskvaliteten i lokalsamfunnet, inkludert sosiale strukturer, tilgang til ressurser, fasiliteter og fellesgoder for alle.

Bærekraftig utvikling er en utvikling som tilfredsstiller dagens generasjoners behov uten at det går på bekostning av fremtidige generasjoners muligheter til å tilfredstille sine behov. (Brundtlandkommisjonen 1987)

"Fjellbygda Hemsedal skal være Skandinavias mest attraktive reisemål for fjellsport og unike kulturopplevelser". Dette er Httl sin stolte visjon. Den er ikke forenlig med et naturinngrep som påtenkt kraftregulering av Trøimsåne vil medføre."

Vener av Trøimsåne uttaler følgende i brev av 13.06.2012:

"om bygging av kraftverk i Trøimsåne som

- vil ta villskapen frå Åne i eit makelaust gjel (1/5 vassføring sumarstid)*
- vil skada eit sjeldsynt planteliv (Norsk Institutt for Naturforskning, 2008)*

- vil gje banesår til urnorsk landskap (bulldosere og sprengstoff i Trøysmlii)
- vil vera til lita nytte lokalt _ berre 1/5 av produksjonen i vinterhalvåret
- vil ikkje hjelpa oss ut av klimakrisa verda treng energieffektivisering!
- vil sumarstid saman med anna subsidiert, "grøn" kraft føra med seg at Norden blir oversvømmet av billig kraft på sikt... (sitat Europower 3/12)
- vil berre vera til bate for få grunneigarar, medan skadane går ut over naturbasert reiseliv i ein kommune med 8 av 10 knytt til denne næringa

Uttalelsen til Vener av Trøimsåne kommer på 35 A4 sider og NVE har derfor valgt å oppsummere følgende oppsummert følgende fra uttalelsen:

Vener av Trøimsåne har gjort en grundig redegjørelse for elvas betydning som landskapselement og for friluftslivet. Høringsuttalelsen inneholder en rekke bilder illustrerer elva og området som vil bli berørt av en ev. utbygging. Det er i uttalelsen lagt betydelig vekt på verdien av ikke prissatte verdier som landskap, friluftsliv og biologisk mangfold samtidig som de prissatte verdiene som verdiskaping og inntekter blir sett på som ubetydelige.

Nils Faarlund uttaler følgende i brev av 29.05.2012:

[...]

Fri natur er meire verd enn det han kan seljast for. Norsk Grønnkraft AS syner i søknaden om konsesjon for Trøimsåne kraftverk inga forståing av kva åne med landskapet i kring tyder for eigenverd, naturglede, identitetsdanning og som nasjonalt symbol. Selskapet seier i søknaden om konsesjon at

"rørgaten vil medføre inngrep i vegetasjonen, men området der rørgaten er planlagt består for en stor del av vanlige og trivielle vegetasjonstyper og vil med tiden gro til igjen."

og viser til egen biomangfoldsrapport, der det står å lesa at

"Samlet sett konkluderer den biologiske mangfoldsrapporten med at området har middels verdi og at konsekvensene av utbyggingen er middels negative" (Biologisk mangfoldsrapport utført av Ecofact for Norsk Grønnkraft AS, Vedlegg 8 i søknaden).

Selskapet gjev utan kommentar her att ein kategori som fagbiologar nyttar seg av: "Middels verdi". Den eineståande "lokaliteten" Trøysmlii blir gjort "triviell" med adjektivet "middels". Ein rapport til Direktoratet for naturforvaltning (DN) bruker adjektivet "viktig". Likevel kjem vassdraget ut med "verdi B" i ei verdsetting for heile landet.

Med lakonisk valg av ord kan ein lure unna at Trøysmlii i hundervis av meter renn i eit makelaust elvegjel med skulpturar, holer, bogar og gjettegryter. Om vegen opp den bratte Trøysmlii med fjell i dagen får vi veta at

"Det planlegges en rørgate og en atkomstvei fra inntaksdammen og ned til den planlagte kraftstasjonen. (...) Det vil bli gravd ned en 2700 m rørgate i skråningen ovenfor elven på østsiden. Veigrøfter vil bli sådd til og vil således ikke være svært synlig etter noen år."

"Veigrøfter vil bli sådd til og vil således ikke være svært synlig etter noen år", kan vi lesa. Dei mange kraftanlegga i Hemsedal syner at anleggsvegane ikkje går i rett line i bratt lende. Med skjæringar og fyllingar er dei eit halvt hunder år seinare svære sår i landskapet

Det er tradisjon for at saksdokument for "omdisponering" av fri natur her i landet brukar vitsskapeleg språk. Naturvitskapen omtalar fri natur på ein objektiv måte. Det vil seie ein verdifri måte. Ein fri natur som er rik på form og farge, blir sterilisert. Den kalde måten å uttrykka seg på tek bort "naturens mystikk". Slike kategoriar gjev ikkje på noko vis att det affeksjonsverd fri natur har for nordmenn – sjå undersøkingane som Miljøverndepartementet publiserte i 1993 og 2001.

Sagt med andre ord er det ikkje mykje Ja, vi elsker dette landet å spora i det ingeniør-språket søknaden om konsesjon for Trøimsåne kraftverk brukar. Kva politikarar i Hovudutval Plan og Ressurs i Hemsedal fekk ut av ut av ei slik omtale av åne veit vi. Med "verdi B" og verknadane av ei kraftutbygging rapportert som "middels negativ", opna fleirtalet for utbygging - mot innstillinga frå rådmannen. Den 31. mai var det synfaring. Da fekk politikarane i Hemsedal høve til å bruka alle sansane sine, slik 9 av 10 nordmenn gjer. Om dei går med på eit nytt ran av fri natur frå friluftslivet i Trøymsliv, får det og samstundes økonomiske konsekvensar. Slik hemsedolane har stelt seg med 1300 av 1500 arbeidsplassar som står seg på turisttrafikken (jfr TØI-analysen), blir det og eit nytt og alvorleg trugsmål mot ei næring i økonomisk krise."

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i brev/e-post av 21.05.12 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

"Uttalelse fra Hemsedal Kommune:

- 1. Hemsedal kommune stiller seg i utg.pkt. positive til at Trøimsåne kraftverk kan byggjast, (...), men gir ei førebels uttale.(...) Endeleg uttale kjem etter ei felles synfaring og orientering av NVE.*
- 2. Produksjonen frå kraftverket bidreg positivt til å forsyne marknaden med rein og fornybar energi. Føremonene er klart større enn ulempene ved prosjektet.*
- 3. Tiltaket er ikkje i strid med kommunale planer og har liten påverknad på friluftsliv i områdene.*
- 4. Trøimsåne er vasskjelde til ca. 50 personar. Utbygginga må ikkje medføre forureining av vasskjelda.*
- 5. Vegtrase og røyrgate må bli tilsådd og få grasdekke. Helst ved bruk av stadeigne frø/gras.*
- 6. Vegtraseen må ikkje verta breiare enn naudsynt.*
- 7. Vegtrase må ha javnleg med tørrgrøfter slik at overflatevatn renn ut av vegen og inn i terrenget ved sida av. Dette for å redusere mogle erosjon.*
- 8. Vegtraseen skal ikkje nyttas til anna trafikk enn naudsynt tilsyn av anlegget og då med køyretøy som gjev minst mogleg skade, t.d. ATV.*
- 9. Kraftstasjonen må plasserast og byggjast slik at støy i høve til noverande og framtidige bustader vert minst mogeleg. Normale støykrav er retningsgjevande.*
- 10. Område ved demningen skal sikrast slik at menneske ikkje kan falle ut i dammen.*
- 11. For å redusere påverknaden på fossefall skal det etablerast fuglekassar på eigna plasser.*

12. For å sikre at disse punkta vert gjennomført skal det vera ein god kommunikasjon med kommunen v/Teknisk etat under bygginga.

13. Endelig plassering av rørgate skal avklarast med kommunen.

NGKs kommentarer til uttalelsen:

- 1. NGK er takknemlige for at kommunen er positive til tiltaket i sin foreløpige uttalelse.*
- 2. Norge har et nasjonalt mål om å øke andelen fornybar energi fra 62 % (2009) til 67,5 % i 2020. Dette kommer som følge av EUs fornybardirektiv som har som mål at alle EU-landene til sammen skal øke sin andel fornybar energi fra 8,5 % (2005) til 20 % innen 2020. For å nå dette har alle landene fått hvert sitt nasjonale mål. NGK er glad for at kommunen mener at det er flere fordeler enn ulemper ved en utbygging av Trøimsåne kraftverk. Det vil gi ny fornybar energi til ca. 445 husstander.*
- 3. NGK merker seg at prosjektet ikke er i strid med noen kommunale planer og at det vil ha liten påvirkning på friluftsliv i området.*
- 4. Kraftverket vil ikke medføre noen fare for forurensing av drikkevannsuttaget oppe ved grustaket. Eneste mulige forurensningskilde fra inntaket er et lite oljeaggregat til rørbruddsventil, men eventuelt oljesøl fra dette vil bli fanget opp i inntakskonstruksjon og ikke havne i vannveien*
- 5. Rørgatetrase vil bli sådd igjen ved bruk av stedeagne masser. En tar vare på topplaget.*
- 6. Veitrase vil ikke bli breiere enn det er behov for under anleggsarbeidet. Ved en ev. konsesjon vil det bli utarbeidet en detaljplan for miljø og landskap samt en teknisk plan der planene vil bli mer detaljert beskrevet.*
- 7. Det er viktig å unngå erosjon i veien som i dag er et økende problem på stien. Når det er mange turgåere på stien, og spesielt i regnvær, vil stien til slutt ende opp som en bekk grunnet at den blir slitt ned og det danner seg renner som fører vannet nedover. Rørgaten berører ca. 1200 m av stien. For å unngå erosjon må en bruke slitesterke masser som subbus samt lage en liten kul på toppen av stien slik at vannet renner av. For å få rask revegetasjon av veibanen, bør denne gjødsles første året.*
- 8. NGK er enig i at en ikke skal benytte kjøretøy, eksempelvis ATV, annet enn der det er nødvendig for tilsyn av anlegget.*
- 9. NGK vil forholde seg til de lovpålagte støykrav og er svært opptatt av å finne avbøtende tiltak for støy slik at det ikke vil skjemme nabolaget.*
- 10. NGK vil sikre området til kraftverket for 3. person. Farer som er tilført i terrenget som følge av kraftverksutbygging vil bli sikret.*
- 11. Biolog foreslår minstevannføring og at det etableres trygge reirplasser som avbøtende tiltak.*
- 12. I utgangspunktet er det NVE som er det lovgivende organ og som NGK vil forholde seg til under byggingen. NGK er likevel positive til å ha en god kommunikasjon med kommunen ved teknisk etat under byggingen.*
- 13. NGK har i sin konsesjonssøknad forklart under teknisk del samt vist på kart hvor en planlegger bygd rørgate. Dersom kommunen har synspunkter som medfører en endret rørgatetras, ber vi om at dette sendes inn til NVE når kommunen sender inn sin endelige uttalelse etter feltebefaring. NGK må deretter vurdere ev. nye forslag opp mot den totale tekniske løsningen.*

Uttalelse fra Buskerud Fylkeskommune:

1. *Me har opplysninger i arkiva våre om automatisk freda kulturminne ved planlagt røyrgate. Det dreier seg om ei kolgrop (Id 22490). Ut ifrå tilsendte kart er det vanskeleg å sjå om det er direkte konflikt, men det er skildra at kolgropa skal liggje om lag 40 m fra traseen og soleis går klar.(...) Fylkeskommunen kan ikkje gi sin endelege uttale i høve til kulturminner før registrering er gjennomført.*
2. *Trøimsåne ligger i vannområde Hallingdal i vannregion Vest-Viken. (...) Forvaltningsplanen godkjennes i 2015 ved kongelig resolusjon.(...) Trøimsåne er karakterisert til ingen risiko med hensyn på å nå vannforskriftens miljømål i 2021. Vannforekomsten er ikke utpekt som kandidat til sterkt modifisert vannforekomst per dato. Buskerud fylkeskommune ber NVE om å vurdere tiltaket etter vannforskriftens §12 (om ny aktivitet og nye inngrep) og særskilt om vilkårene etter §12 annet ledd oppfylles.*

NGKs kommentarer til uttalelsen:

1. *NGK har vært i dialog med Buskerud fylkeskommune ang. registrering av ev. kulturminner. Befaringen vil finne sted i løpet av feltsesongen 2012. Når endelig rapport foreligger til høsten, vil NVE få denne tilsendt. NGK har mottatt kart fra Buskerud Fylkeskommune som viser plasseringen av kolgropen og dette vil bli hensyntatt ved utbygging ev. at en søker dispensasjon.*
2. *NGK registrerer kommentar gitt til NVE.*

Uttalelse fra Fylkesmannen i Buskerud:

1. *Fylkesmannen kan ikke anbefale at det gis konsesjon til bygging av kraftverket. (...) Fylkesmannen mener at det omsøkte kraftverket ikke er akseptabelt ut fra en helhetlig naturfaglig vurdering med vekt på tap av trua sårbare arter og naturtyper, samt tap av generelt biologisk mangfold. Inngrepet medfører også til vesentlig tap av inngrepsfrie områder.*

NGKs kommentar til uttalelse:

1. *NGK mener det er synd at Fylkesmannen er negativ til en utbygging av Trøimsåne kraftverk. Det er påvist tre rødlistearter i kategori NT. I kategori NT er det 5 % sannsynlighet for utdøing innen 100 år. Grannsildre (plante) i bekkekløften er truet av temperaturendring og gjengroing. Søterot i bekkekløften er truet av minsket eller opphør av beite, oppdemming, innsamling og gjengroing og vil ikke bli påvirket av en utbygging. Kort Trollskjegg (lavart) i bekkekløften er truet av flatehogst og generell mangel på egnet substrat (fuktig skog/bergvegg). Som en ser er det flere faktorer enn en kraftutbygging som vil spille inn for å bevare de tre rødlisteartene. Et godt avbøtende tiltak, ved kraftutbygging, for å bevare fukt og hindre stor temperaturendring er slipp av minstevannføring samt å ikke hogge skog nær bekkekløften. Bekkekløften er registrert mellom kote 790-990.
Det er rett at det vil gå tapt INON-arealer. Inntaket blir det høyeste tekniske inngrepet og arealer som går tapt i området over inntaket vil være uberørt av tekniske inngrep, men miste/ redusere sin status.*

Uttalelse fra Naturvernforbundet i Buskerud:

1. *Naturvernforbundet i Buskerud vil på det sterkaste fraråde at Norsk Grønnkraft AS får konsesjon på bygging av kraftverk i Trøimsåne.*
2. *Turstien på austsida av elva vil bli øydelagd av røytrase og anleggsveg. Dette er ein sti som blir mykje brukt av både lokale innbyggjarar og turistar. Inngrepet vil forringe naturopplevinga for desse betydeleg.*

3. *Det vil påvirke to raudlistearter; grannsildre og kort gubbeskjegg. Ei endring i vassføringa vil sannsynlegvis påvirke konkurranseforholda og påvirke raudlisteartane negativt.*
4. *Det hekkar både fossefall og vintererle i området. Mindre vassføring i elva vil gjera området mindre eigna som hekkeplass for disse.*
5. *Det vil påvirke landskapet negativt, og det berører inngrepsfritt område INON-område.*

NGKs kommentarer til uttalelsene:

1. *NGK mener det er synd at Naturvernforbundet i Buskerud er negativ til en utbygging av Trøimsåne kraftverk da det vil kunne tilføre strøm til ca. 445 husstander i Norge. Viser også til svar på kommentar nr. 2 gitt til Hemsedal kommune.*
2. *Grunneierne i Trøimsåne skrev i et leserinnlegg i Hallingdølen 26. april 2012 at stien som rørgaten skal ligge under, er en del av en tidligere landbruksvei som ble laget brei nok til at det var fremkommelig med hest og slede. Denne veien ble mye brukt frem til 70-tallet for diverse landbruksdrift, særlig vedhogst til eget bruk og salg, dyresankning daglig før og etter støling. Etter den tid har veien grodd igjen til en sti, og har de siste årene vært mye erodert pga. vann som renner i stien. Rørgaten vil følge stien ca. 1200 meter. Det er planlagt en nedgravd rørgate hele veien og en vil ta vare på topplaget slik at det skal gro fint til igjen med stedegne masser. Veien vil få en bedre arrondering slik at en slipper den store erosjonen.*
3. *Viser til svar på kommentar nr. 1 til Fylkesmannen i Buskerud.*
4. *Biolog foreslår minstevannføring og at det etableres trygge reirplasser som avbøtende tiltak.*
5. *Viser til svar på kommentar nr. 1 til Fylkesmannen i Buskerud."*

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Tiltakshaver er Norsk Grønnkraft AS, som eies av Akershus energi, EB kraftproduksjon, E-CO og Østfold Energi. Totalt har eierne av Norsk Grønnkraft en samlet vannproduksjon på 19 TWh/år som i følge søknaden tilsvarer om lag 15 % av norsk kraftproduksjon.

Om søknaden

Det søkes om tillatelse etter vannressursloven § 8 til å bygge Trøimsåne kraftverk i Trøimsåne i Hemsedal kommune. Det er videre søkt om tillatelse etter energiloven til bygging og drift av nødvendige elektriske anlegg.

Søker ønsker å utnytte et fall på 320 meter mellom inntak 970 og kraftstasjon på kote 650. Kraftverket vil gi en midlere årlig produksjon på ca. 8,9 GWh.

Utbyggingen av Trøimsåne kraftverk krever konsesjon etter vannressursloven § 8. Konsesjon kan bare gis dersom fordelene med tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt i vassdraget eller nedbørfeltet, jf. § 25 i vannressursloven.

Beskrivelse av området

Den planlagt utbygde strekningen i Trøimsåne ligger sentrumsnært og renner nede i ei bekkekløft med bratte kanter og bergvegger. Selve elva går variert med kulper fosser og stryk. Selve inntaket er planlagt plassert oppe i tregrensen. Her dominerer fjellbjørka. På begge sider av elva går det godt brukte turstier til opp over tregrensen bl.a til Skurvjellet og Kyrkjebønøse, som begge er godt kjente fjelltopper i Hemsedal.

Eksisterende inngrep i vassdraget

I nedre deler av Trøimsåne er det eksisterende drikkevannsinntak. Bortsett fra dette er det ingen eksisterende inngrep på den planlagt berørte elvestrekningen eller i nedbørfeltet som drenerer ned til det planlagte inntaket i Trøimsåne.

Teknisk plan

Inntak

Inntaksdammen er tenkt plassert i et juv på kote 970 like ved tregrensen. Trøimsåne er her planlagt demmet opp med en ca. 4 – 5 meter høy og 20 meter bred gravitasjon- ev. platedam. Det neddemte arealet er beregnet til ca. 500 m².

Rørgate

Rørgata fra inntaket og ned til kraftstasjon vil ha en lengde på ca. 2 500 meter. Rørene er tenkt nedgravd/sprengt i grøft på østsiden av elva. Rørgaten vil følge turstien fra Trøim ca. 1 200 meter før den blir lagt utenom stien og ned mot elvekanten det siste stykket opp mot planlagt inntak.

Kraftstasjon

Stasjonsbygningen er planlagt plassert i dagen ved elvebredden øst for Trøimsåne på kote 650. Kraftstasjonsområdet er beregnet til å få et areal på ca. 300 m².

Kraftstasjonen er planlagt med en maksimal slukeevne på 1,4 m³/s og minimum slukeevne på 0,07 m³/s. Til sammenligning er middelvannføring ved inntaket beregnet til 0,7 m³/s og alminnelig lavvannføring til 44 l/s.

Elektriske anlegg

Kraftverket vil bli installert med en generatorer med installert effekt på 3,8 MW, en generatorytelse på 4,3 MVA og en spenning på 6,6 kV. Transformatoren får en ytelse på 4,3 MVA og en omsetning på 6,6/22 kV. Kraftverket vil bli koplet til eksisterende 22 kV linje med en 300 meter lang 22 kV jordkabel.

Veier

Det er planlagt å etablere en permanent vei på 2700 meter opp til inntaket. De første 300 meterne vil gå langs en eksisterende vei. Veien skal benyttes til fremtidig vedlikehold av inntak og av grunneiere som ønsker en enklere tilkomst til sin utmark.

Massetak og deponi

I følge søknaden vil det ikke bli behov for massedeponi for overskuddsmasser. I følge tiltakshavers planer vil massene bli brukt i forbindelse med rørlegging og bygging av vei.

Hydrologisk grunnlag

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 22,1 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 0,7 m³/s. Nedbørfeltet består i hovedsak av snaufjell og har en rask avrenning som er relativt stabil fra år til år med dominerende sommerflommer. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 155 og 33 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 44 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 1,4 m³/s og minste slukeevne 0,07 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 155 l/s i perioden 01.05. til 30.09. og 33 l/s resten av året/hele året.

Produksjon og kostnader

Etter høringsrunden la tiltakshaver fram nye produksjonstall for anlegget. Beregnet produksjon ble da redusert fra 11,8 GWh til 8,9 GWh. NVE har foretatt enkle beregninger av kostnader og produksjon og får godt samsvar med søkers nye beregninger. NVE har beregnet andelen vinter- og sommerproduksjon på hhv 1,8 GWh og 7,1 GWh. Byggekostnadene er estimert til 37,7 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 4,5 kr/kWh. NVE har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

I søknaden er arealbeslaget beregnet til ca. 13 daa der vei og rørtrasé står for det største beslaget, ca. 12 daa. Inntaksbassenget vil i følge tiltakshaver kreve et areal på 500 m², damsted og lukehus 200 m² og kraftstasjon med avløpskanal 300 m².

Søker innehar avtale om disponering av alle grunn- og fallrettigheter på den omsøkte strekningen.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Influensområdet ligger i LNF område i kommunens arealplandel.

Samlet plan (SP)

Utbyggingen er under gjeldende grense for behandling i SP. Det finnes heller ikke andre SP-prosjekt som berøres av utbyggingen.

Verneplan for vassdrag

Prosjektet berører ikke vassdrag vernet i verneplan for vassdrag.

Inngrepsfrie områder (INON)

En utbygging som planlagt vil påvirke INON områder. Villmarkspregede områder blir redusert med ca. 4,9 km² og nedklassifisert til INON område sone 1. 2,5 km² INON-område sone 1 vil bli omklassifisert til INON sone 2 og INON sone 2 reduseres med ca. 4,5 km².

Nasjonale laksevassdrag

Utbyggingen berører ikke nasjonale laksevassdrag.

Andre verneområder

Det er ikke andre kjente verneområder som vil bli berørt av en ev. utbygging

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulempes

Nedenfor har vi gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved den planlagte utbyggingen:

Fordeler

- En utbygging etter de foreliggende planene vil, etter søkers beregning gi 8,9 GWh i ny årlig fornybar energiproduksjon og noe næringsaktivitet i en anleggsperiode og økonomisk verdiskaping som kommer utbygger, kommune og grunneiere til gode.

Ulemper

- Tiltaket innebærer fysiske inngrep som kan være sjenerende for de som går turstiene langs vassdraget.
- Tiltaket vil medføre sterkt redusert vannføring i Trøimsåne på utbyggingsstrekningen store deler av året.
- Tiltaket vil påvirke friluftsopplevelsene negativt i et område som blir aktivt brukt.
- Tiltaket vil føre til tap av inngrepsfrie områder med villmarskpreg

NVEs vurdering

Den planlagte utbyggingen gjelder et kraftverk med inntaksdam i betong, nedgravd/nedsprengt rørgate, kraftstasjonsbygning, vei til kraftstasjon og inntak og tilkobling til 22 kV linje via jordkabel. NVE vurderer prosjektet til å ha akseptabel lønnsomhet. Bortsett fra fylkeskommunen, som påpeker at det er registrert kulturminner i området og at Trøimsåne per i dag er definert som en vannforekomst med svært god økologisk tilstand, er alle som har uttalt seg om tiltaket i mot utbyggingen. Hovedbegrunnelsen for at høringspartene går i mot en ev. utbygging er negative konsekvenser for landskap, friluftsliv, tap av inngrepsfrie områder og biologisk mangfold. I tillegg går store deler av elvestrekningen som blir fraført vann i en viktig bekkekløft med B verdi. Tiltaket ligger nær Hemsedal sentrum og det er allerede er stor belastning på vassdragsnaturen i området som følge av flere kraftutbygginger.

Landskap, friluftsliv og INON

Kraftstasjonen er planlagt plassert på østsiden av Trøimsåne ved elvebredden på motsatt side av en campingplass, ca. 450 meter fra utløpet der Trøimsåne renner ut i Hemsil i Hemsedal sentrum. Fra kraftstasjonen og opp til planlagt inntak er det planlagt å etablere en permanent vei på 2,7 km. De første 300 meterne er allerede etablert. Kommunen, Fylkesmannen, Naturvernforbundet, Hemsedal turisttrafikk og brukere av området ønsker ikke at det skal gis konsesjon til utbyggingen på grunn av de negative konsekvensene ei ev. utbygging vil få for landskap, friluftsliv og tap av INON - område.

Under høringsprosessen kommer det klart fram at friluftslivet står sterkt i Hemsedal og i følge Hemsedal Turisttrafikk er 85 % av sysselsettingen knyttet til reiseliv. Den berørte elvestrekningen går på store deler nede i ei bekkekløft/juv med fosser, kulper og stryk. Kløfta er ikke særlig synlig fra omkringliggende landskap, men for folk som oppsøker kløfta i friluftssammenheng framstår kløfta som et spektakulært landskapselement, og nærheten til Hemsedal sentrum forsterker etter vårt syn

denne verdien av kløfta. På vestsiden av kløfta går det opptråkkede stier ned til en markant foss, noe som indikerer at folk oppsøker kløfta og fossen for opplevelsen skyld. Dette gjør også ”vener av Trøimsåne” oppmerksom på i sin uttalelse. Mange av vassdragene i området er allerede gjennomregulert. NVE mener at opplevelsesverdien av Trøimsåne er knyttet til dens naturlige vannføringsdynamikk og at denne verdien forsterkes ved at det er få uregulerte vassdrag av denne størrelsen i området.

På begge sider av Trøimsåne går det merkede turstier langs vassdraget. Stien på vestsiden går langs elva opp til Steget og Kyrkjebønosi. I følge kommunen er Kyrkjebønosi en av de mest populære toppene i Hemsedal og inngår i et meget populært toppturprogram som en av 20 topper som må bestiges for å få et merke som bevis på at en har gjennomført programmet. På østsiden finner vi en merket sti som går langs vassdraget og deler seg innover fjellet. Den planlagte anleggsveien vil følge denne turstien 1200 m. Dersom det blir gitt tillatelse til bygging av Trøimsåne kraftverk vil denne merkede stien omgjøres til kjørbær vei på dette strekket. Denne stien fører og opp mot Skurvefjellet som er et populært mål for frikjørere vinterstid.

De største fysiske inngrepene vil etter NVEs syn være i form av anleggsveier, framføring av rørgate og etablering av inntaksdam som er planlagt helt oppe mot tregrensen. Etablering av rørgate som planlagt på inntil 35 meters bredde vil, slik vi vurderer det, føre til betydelige inngrep og sår i terrenget med mye sprenging og større skjæringer i et område som i dag framstår som urørt. De siste 1000 meterne opp mot inntaket er sidebratt. Her flater elva ut og det er få muligheter for justeringer av rørgaten, dersom røret skal gå med jevnt fall ut fra dammen. Første parti ut fra inntaksdammen vil røret gå svært nær Trøimsåne. I tillegg er det et bratt smalt parti med fjell i dagen i nedre del som vil gi betydelige utfordringer dersom en skal ivareta landskapsverdiene på denne biten. NVE er enig med de høringsparter som hevder at en ev. utbygging vil være negativt for friluftslivet i anleggsperioden og driftsperioden. NVE er av den oppfatning at framføring av rørgaten som omsøkt vil gi uforholdsmessige store sår i naturen.

Fylkesmannen viser til at tiltaket vil få stor negativ effekt i forhold til tap av inngrepsfrie områder. NVE har registrert at dette området er et av de få gjenværende inngrepsfrie områdene med villmarkspreg i Buskerud og Hemsedal kommune. I følge Olje- og energidepartementets retningslinjer for små vannkraftverk er verdien av områder med villmarkspreg stor. Øvre deler av tiltaket er planlagt inne i et INON område 2 og vil føre til at mesteparten av de gjenværende områdene med villmarkspreg på nordsiden av Hemsedal sentrum forsvinner. Dette utgjør en reduksjon på 4,9 km² i området ved Skogshorn og Veslebotnskarvet. NVE mener generelt at prosjekter som innebærer inngrep i villmarkspregede områder er en indikasjon på at det kan være et verdifullt naturområde. Selv om inngrepsfrihet er en verdi i seg selv, er det i mange tilfeller nødvendig å vurdere denne verdien sammen med verdier som biologisk mangfold, friluftsliv og landskapsopplevelse for å vurdere om inngrepsfrihet i området eventuelt forsterker disse verdiene. I dette tilfellet er det snakk om nedklassifisere siste rest av villmarkspregede områder i et område med store friluftsjnteresser. Reduksjon av særlig villmarkspregede områder, sammen med at tiltaket etter vårt syn har stor negativ virkning for landskap og friluftsliv, trekker i negativ retning.

NVE mener at en utbygging av Trøimsåne som omsøkt samlet sett vil få store negative konsekvenser for landskap, friluftsliv og bortfall av INON-områder. Rørgate og anleggsvei i dette teknisk krevende terrenget vil føre til mye sprengning og varige sår i denne uberørte naturen. Framføring av vann fra vassdraget vil forringe landskapsopplevelsen selv med et realistisk minstevannføringslapp.

Naturens mangfold

Alle myndighetsinstanser som forvalter natur, eller som fatter beslutninger som har virkninger for naturen, plikter å vurdere planlagte tiltak opp mot naturmangfoldlovens relevante paragrafer. I NVEs vurdering av søknaden om Trøimsåne kraftverk legger vi til grunn bestemmelsene i naturmangfoldlovens §§ 4 og 5 samt §§ 8-12.

Kunnskapen om naturmangfoldet og effekter av ev. påvirkninger er basert på den informasjonen som er lagt fram i søknaden, miljørapport, høringsuttalelser, samt NVEs egne erfaringer. NVE har også gjort egne søk i tilgjengelige databaser som Naturbase og Artskart den 15.04.2013. Etter NVEs vurdering er det innhentet tilstrekkelig informasjon til å kunne fatte vedtak og for å vurdere tiltakets omfang og virkninger på det biologiske mangfoldet. Samlet sett mener NVE at sakens kunnskapsgrunnlag er godt nok utredet, jamfør naturmangfoldlovens § 8.

I influensområdet til Trøimsåne kraftverk er det registrert en rekke fuktkrevende og nærings-/kalkkrevende arter. I følge biologisk mangfoldrapporten ble det registrert tre rødlistede arter, alle med status nær truet. Dette er kort trollskjegg, grannsildre og søterot. I tillegg er det registrert flere regionalt sjeldne lav- og mosearter. Trollskjegg (NT) lever vanligvis på gammelskog, men under gode levevilkår kan den leve på bergvegger slik som i bekkekløften i Trøimsåne. Biologisk mangfoldrapporten ble skrevet i 2009, og i 2010 kom ny rødliste for arter. I følge rødlista fra 2010 har søterot nå status som livskraftig mens de andre to artene fortsatt er nær truet. Rapporten nevner og at glasshårlav er en sjelden art, men ut i fra rødlista fra 2006 var bestanden fortsatt livskraftig, en kontroll med rødlista fra 2010 viste at arten nå har fått en annen status, og den er nå registrert som sårbar (VU). I følge Olje- og energidepartementets retningslinjer for småkraftverk er arter med status som sårbar av stor verdi. NVE kan ikke se av biologisk mangfoldrapporten hvor denne arten er funnet, men ut i fra krav til levevilkår kan det virke som om arten ikke er avhengig av høy luftfuktighet slik forholdene er i bekkekløften. NVE anser ikke bortføring av vann fra vassdraget som negativt for denne arten. Det er funnet en et stort antall kalkkrevende mose- og lavarter, deriblant flere sjeldne, og i følge biologisk mangfoldrapporten er det potensial for ytterligere funn av rødlistede arter. Ved kontroll av artslista i biologiskmangfold rapporten kan en registrere at en rekke av lav- og moseobservasjonene er bestemt ned til slekt og ikke artsnivå. Flere av disse slektene har en rekke registrerte rødlistede arter.

Som del av Hemsedal kommune sin høringsuttalelse frarår kommunen en utbygging bla. pga. negative konsekvenser for to rødlistede arter. Norges naturvernforbund påpeker at ei endring av vannføringen sannsynligvis vil påvirke konkurranseforholdene for de artene i bekkekløften og påvirke rødlistede arter negativt.

Av fugl som vil bli påvirket av en ev. utbygging ble fossekall registrert. Fossekallen er ikke registrert som rødlistet, men er en art NVE er oppmerksom på, fordi den lever i og ved elver av denne størrelsen som småkraftverk påvirker. Det er gjort en rekke undersøkelser knyttet til småkraftverk og fossekall. Arten vil i de aller fleste tilfeller kunne bli ivaretatt med avbøtende tiltak.

Drøyt 1200 meter av den planlagt utbygde elvestrekningen går nede i en bekkekløft med B verdi. I følge biologiskmangfoldrapporten er denne verdien basert på at kløfta er dyp, fuktig og inneholder sjeldne moser og lavarter og en rødlistet planteart (grannsildre) som er avhengig av det kalde fuktige klimaet kløften gir. Selv om glasshårlav er registrert som sårbar anser NVE det som lite sannsynlig at denne arten er direkte knyttet til det fuktige habitatet i bekkekløfta, og vi ser ingen grunn til at verdien av bekkekløfta bli satt høyere pga. denne arten alene. I følge Olje- og energidepartementets retningslinjer for småkraftverk skal naturtyper som er vurdert til viktige (B verdi) tillegges middels verdi og må påregne pålegg om miljøtilpassninger dersom det skal gis konsesjon. En eventuell

utbygging av Trøimsåne vil etter NVEs mening kunne komme i konflikt med forvaltningsmålet for naturtyper, arter eller økosystemet gitt i naturmangfoldloven §§ 4 og 5 slik tiltaket er omsøkt.

NVE mener at selv om en eventuell utbygging av Trøimsåne kraftverk vil ha negativ påvirkning på en verdifull naturtype og nasjonalt og regionalt sjeldne arter vil ikke tiltaket ha avgjørende virkninger for den samlede belastningen for naturtyper og arter på regionalt og nasjonalt nivå, men dette er med på å trekke i negativ retning.

Etter NVEs vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om virkninger tiltaket kan ha på naturmiljøet, og NVE mener at naturmangfoldlovens § 9 (føre-var-prinsippet) ikke skal tillegges særlig vekt.

Avbøtende tiltak og utformingen av tiltaket vil spesifiseres nærmere i våre merknader til vilkår dersom det blir gitt konsesjon, tiltakshaver vil da være den som bærer kostnadene av dette, i tråd med naturmangfoldloven §§ 11-12.

Samfunnsmessige virkninger

Et investeringsprosjekt som her vil koste over 37,7 millioner kroner vil kunne gi ringvirkninger både lokalt og regionalt ved kjøp og salg av varer og tjenester både i en ev. byggeperiode og driftsfase. En utbygging vil gi en produksjon på 8,9 GWh og en mindre del av denne produksjonen, 1,8 GWh vil bli produsert om vinteren når kraftbehovet er størst. Flere av høringspartene gjør oppmerksom på at sysselsettingen i Hemsedal hovedsakelig er knyttet til reiseliv og at etablering av kraftverk i et område som fremstår som uberørt kan være uheldig for friluftslivet og turismen i bygda. Hemsedal kommune sendte etter NVEs befaring i området inn en uttalelse der de frarår ei utbygging. Et av argumentene var at den positive samfunnsmessige verdien ble vurdert til å være lavere enn i den opprinnelige søknaden som ble sendt på høring. Under befaring fikk kommunen sammen med de andre høringsinstansene opplyst at årlig produksjon var 8,9 GWh og ikke 11,8 GWh slik det ble oppgitt i søknaden.

Kommune gjør oppmerksom på at tiltaket er i strid med kommuneplanen sin samfunnsdel 2009-2021. Kommunens utbyggingsstrategi er at større sammenhengende natur- og landbruksområder skal skjermes. Nordsiden av dalen med Trøimsåne, er i følge kommunen en del av et slikt område.

NVE har merket seg de positive effektene gjennom noe økt produksjon av fornybar energi og lokale ringvirkninger. Dette må veies opp mot de ulempene en utbygging vil medføre for allmenne interesser.

Samlet belastning

Ved og rundt Hemsedal sentrum er det allerede gjennomført en rekke kraftverksutbygginger både større og mindre kraftverk med tilhørende reguleringsmagasiner og overføringer. Det at mange av elvene allerede er regulert vil etter vårt syn øke verdien av Trøimsåne som uregulert i et område med store naturkvaliteter.

Oppsummering

Småkraftutbygging vil i de fleste tilfeller påvirke allmenne interesser negativt. Prosjektjusteringer ivaretar ofte spesielle hensyn. Når det gjelder utbygging av Trøimsåne kraftverk går alle høringspartene i mot at det gis konsesjon, bortsett fra fylkeskommunen som kun har merknader til sitt forvaltningsområde. Den store motstanden mot en ev. utbygging er en sterk indikasjon på at området innehar store allmenne interesser.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 8,9 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til

fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De siste 2 årene har NVE klarert om lag 1,3 TWh ny energi fra småkraftverk. De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. NVE mener at så lenge disse interessene ikke er av svært stor verdi eller dersom de kan avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår, så kan det gis konsesjon til tiltaket. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

NVE har gjort en samlet vurdering av konsekvenser for de allmenne og private interesser som blir berørt. Bekkekløfta som blir fraført vann er registrert som viktig naturtype med B verdi. Her er det registrert flere fuktighetskrevenne og sjeldne arter. Av de som ble bestemt ned til artsnivå er tre registrert på den Norske rødlisten og det er vurdert et potensial for ytterligere funn. Trøimsåne med en mektig bekkekløft med fosser og stryk er et betydelig landskapselement i et område med store naturkvaliteter. Området har etter vårt syn stor verdi for friluftslivet, særlig for de som benytter seg av de mye brukte turstiene på begge sider av vassdraget. NVE har i denne saken lagt vekt på at dette er et urørt villmarksområde som er lett tilgjengelig fra Hemsedal sentrum. Trøimsåne kraftverk vil føre til at mesteparten av det resterende villmarkspregede området i dette fjellpartiet vil gå tapt, en reduksjon på 4,9 km². Selv om tap av inngrepsfrie områder i seg selv ikke er en avslagsgrunn i denne saken, er dette med på å forsterke de andre verdier i influensområdet. Villmarksperegede områder er i OEDs retningslinjer for bygging av småkraftverk vurdert til å ha stor verdi. Områdets urørte preg og status som inngrepsfritt vurderes av NVE i dette tilfellet å forsterke verdien av friluftsliv og landskap.

En årlig produksjon på 8,9 GWh, lokal verdiskapning i anleggsfasen og inntekter til grunneiere og Norsk Grønnkraft AS skal veie opp for ulemper som bortfall av INON områder, fysiske inngrep i et krevende terreng nær sentrum av Hemsedal, negativ påvirkning på en markant bekkekløft, forringing av landskap, friluftsopplevelser, sjeldne arter og en verdifull naturtype. Etter vårt syn vil en utbygging av Trøimsåne kraftverk medføre betydelige negative virkninger i forhold til nytten for allmenne interesser. Vi kan heller ikke se at det er avbøtende tiltak som i tilstrekkelig grad vil kunne oppveie for disse ulempene.

NVEs konklusjon

NVE mener at ulempen ved bygging av Trøimsåne er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.